

ג ל י ר נ ר ת ל ע י ר ון ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע
ע ר נ כ י ס ב י ד י נ ח מ ת ל י כ ו נ י צ ין ש נ ת ה א ר ב ע ע ש ר ה

לח (תשט"ו)

ט"ו ל"ז - מ"א

פרשת ציצית

(הערה: ע' לפרשת ציצית גם גליון שלח תשי"ג)

18 ציצית

רש"י ל"ח ד"ה ועשו להם ציצת: על שם הפתילים התלויים בה, כמו (יחזקאל ח') ויקחו בציצת ראשי.
ד"א: "ציצת" - על שם "וראינתם אותו" כמו (סיד השירים ב') "מציץ מן החרכים".

רשב"ם ל"ח ד"ה ציצת: כמו (יחזקאל ח') "בציצת ראשי", קבוצת פתילין תלויין כסער הראש.

והיה לכם לציצת: הציצת הזה יהיה לכם לראייה, שתראו אותו כמו (סיד השירים ב') "מציץ מן החרכים".

1. כמה ממפרשי רש"י סוברים, שאין רש"י מביא שני פירושים לד"ה אחד, אלא אם כן לא הניח פרוט אחד דעתו בטלמות הסבר, מה ראש רש"י כאן שלא הסתפק בפרושו הראשון למלת ציצת, מה ראה ערך להביא גם את הד"א?

לכלל הזה בדרך פירושו של רש"י עיין גם גליונות

נח	תשי"ג 31 (ב)	נח	תשי"ג 31
תולדות תש"ד	12	תולדות תש"ד	12
וירא תש"ה	42	וירא תש"ה	42
נח תש"ט	11	נח תש"ט	11
בראשית תש"י	32	בראשית תש"י	32

2. מה ראה רשב"ם להביא את שני הפירושים למלת ציצת, אם האחד לפי ל"ח, את השני לפי ל"ט?

3. ל"ח דבר על בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת.
ל"ט והיה לכם לציצת וראיתם אותו וזכרתם...

באור: וטעור המסוקים כך הוא: "דבר על בני ישראל ואמרת אליהם", כשיעשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדורותם, וכשינתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת על פי החיוב המפורט במקום אחר, בדברים כ"ב י"ב "גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה" -

אז תאמר להם: "והיה לכם לציצת וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'?"
חסבר, מהי החמיהה הסגנונית בלשון פסוקינו שאותה מיטב הבאור? (טים לב: הבאור הופך את המלים ועשו להם עד סוף פסוק ל"ח למשפט נטפל לפי ל"ט שהוא ראשי)

ג. ל"ט וראיתם אותו וזכרתם

מנחות מ"ב ע"ב אמר ר' מאיר: מה נשתנה תכלת מכל הצבעוניות? מפני שתכלת דומה לים, וים לרקיע, ורקיע לכסא הכבוד.

מאמר חז"ל זה מוסב ע"י כלי יקר בהשתמשו בדברי ספרי האזינו (דברים ל"ב א')

א"ל הקנה"ו למטה: הסתכלו בשמים שבראתי לטמטכם, טמא טנו מדתם או טמא עלה גלגל חמה מן המערב ולא עוד אלא שטמא לעשות רצוני. וכן הוא אומר לענין הים (ירמיהו ה') "האותי לא חיראו... אשר שמתי חול וכול לים חוק עולם ולא יעברנהו ויתגעשו ולא יוכלו והמו גליו ולא יעברוהו".

טמא טנה מדתו? ולא עוד אלא שמצטער לעשות (לצאת מגבולו) ואינו יכול, שנאמר "ולתגעטו ולא יוכלו".

מכאן ראייה שהים אינו מטנה מדתו מיראה, שהרי מצטער לעשות ואינו רשאי, והטמים אינם משנים מדתם מאהבה. והנה בענין החללת אמרו רבותינו "חללת דומה לים". וע"י שיסתכל בחוט זה יזכור את הים הדומה לו בצבעו ויהיה הים תמיד לנגד עיניו ואץ, יתבונן במעטה הים טאינו יוצא מדתו. אפילו כמלוא ניםה, וממנו יראה וכן יעשה... ואם יעבור אפילו על אחת מכל המצוות הרי הוא יוצא מן המדה אשר ממד לו ה' לומר "עד פה תבוא ולא תוסיף, בזה מותר וזה אסור". אך לפי שמן הים אין ללמוד אלא לעבוד את ה' מיראה, כמו שאמר טארנו בים שמצטער לפאת מדתו ואינו יכול, דכמו שאמר "האותי לא תיראו, נאום ה', אם מפני לא תחילו אשר טמא חול גבול לים הק עולם ולא יעברנהו" (ירמיהו ה'), שמע מיניה טמן הים אין ללמוד כי אם את היראה. אבל העושה מאהבה ועובד את ה' בטמחה גדול מן הירא אלוקיה, על כן אמר "ויט דומה לרקיע", וממנו יראה וכן יעשה. מה רקיע אינו מטנה מדתו ולא עוד אלא טמח לעבוד, כך יעבוד גם הוא את ה' בטמחה מאהבה; ואם יאמר: מה יתרון לעושה מאהבה על עושה מיראה, על זה אמר: "ורקיע דומה לכסא הכבוד, כי על ידי זה יזכרו שמתוך האהבה יבוא לדביקות השכינה... כי כל ירא מרחוק מזה שהוא ירא ממנו, והארהב משתדל לדבק בנאהב לו.

3

ספורנו תזכרו שאתם עבדים לטם ית' שקבלתם מצותיו באלה ובטובעה, וזה בראותם הצלצית שהוא כחותם המלך בעבדיו".

1. מהי השאלה שעליה עונים גם ר' מאיר, גם הספורנו?
2. מהי הפליאה בנסוח מאמר חז"ל המתפרשת יפה ע"י דברי הכלי יקר?
3. מהו ההבדל העקרוני בין תשובת הגמרא ובין תשובת הספורנו?

X

ד. ל"ט ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם.

הלכות עכו"ם פרק ב' הלכה ג': ... ולא עכו"ם בלבד היא טאסור להפנות אחריה במחשבה, אלא כל מחשבה שהוא גודם לו לאדם לעקור עיקר מעיקרי התורה מזהרין אנו, שלא להעלותה על לבנו ולא נסיה דעתנו לכן, ונחשב ונמשך אחרי הרהורי הלב, מפני שדעתו של אדם קצרה ולא כל הדעות יכולין להשיג האמת על בוריה, ואם ימטך כל אדם אחרי מחשבות לבו, נמצא מחריב את העולם לפי קצר דעתו. כיצד? פעמים יתור אחרי עכו"ם ופעמים יחשב ביחוד הבורא, טמא הוא - טמא אינו? מה למעלה ומה למטה...? ופעמים בכבואה, טמא היא אמת - טמא אינה? ואינו יודע המדות שידין בהן עד שדוע האמת על בוריו, ונמצא יוצא לידי מינות; ועל ענין זה הוזהירה התורה ונאמר בה "ולא תתורו אחרי לבבכם...". כלומר: לא ימטך כל אחד מכם אחרי דעתו הקצרה וידמה שמוחשבתו משגח האמת. כך אמרו חכמים (ברכות י"ב) "אחרי לבבכם" זו מינות....

4

ספורנו ל"ט ד"ה וראיתם אותו וזכרתם... ובזה תחדלו לתור אחרי לבבכם להשיג טרירות לבכם בעושר ובכבוד אפילו ע"י גזל.

4

הסבר, מה ההבדל ביניהם במוטג "אחרי לבבכם"?

השאלות המסומנות א קטות והמסומנות א קטות ביותר יענה כל אחד לפי הבנתו.